

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA

ESCOLA POLITÈCNICA SUPERIOR DE GANDIA

Grau en turisme

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

ESCOLA POLITÈCNICA
SUPERIOR DE GANDIA

“Creació d’un nou producte turístic a Pego: Ruta de marxa nòrdica”

TREBALL FINAL DE GRAU

Autor/a:

Sempere Arnauda, Miguel

Tutor/a:

Pérez Ledo, Pau

GANDIA, 2020

AGRAÏMENTS

Primerament voldria agrair aquest treball a la meua tutora de pràctiques Mari Nieves Mayor per haver me donat tant de suport i ajuda a l'hora de la recerca dels recursos i el desenvolupament del treball.

També voldria agrair tota l'ajuda que he rebut del meu tutor Pau Pérez Ledo, ja que ha sigut ell qui ha supervisat i orientat el meu treball durant el llarg període de realització, i a la UPV per la formació rebuda durant l'estudi de la carrera.

RESUM

Aquest projecte tracta de potenciar el turisme de Pego gracies a la creació d'un nou atractiu que incentiva les visites.

Mitjançant un treball de camp sobre el territori, i amb l'ajuda del programa de visor cartogràfic de la Generalitat s'identifiquen les diferents vies pecuàries que envolten el poble per a valorar el territori que dona pas a la creació d'una ruta circular d'interès turístic de la modalitat esportiva marxa nòrdica.

Ajuntant quatre d'aquests camins aconseguim formar una senda circular que transita per un paisatge natural complementat en dos antigues ermites. Aquest projecte proposa oficialitzar el camí com a una ruta circular professional i contar en l'aprovació de la Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana per a catalogar-la i registrar-la com a una ruta de marxa nòrdica de modalitat fàcil i anunciar-la al portal de rutes Wikiloc.

En aquesta nova ruta es pretén ampliar una oferta turística esportiva que ja existeix a Pego en un nou producte adaptat per a famílies i esportistes amateurs que també pugua complementar-se en altres atractius ja existents al poble com el parc natural, el centre històric i la gastronomia per tal de poder presentar una oferta turística mes completa i variada.

Paraules Clau: Pego, vies pecuàries, ruta circular, marxa nòrdica, Wikiloc.

ABSTRACT

This project intends to promote tourism in the village of Pego through the creation of a new attractive tourist point which, in addition to do so, also becomes complimentary to other tourist attractions currently existing in this village. This tourist point will consist in a nordic walking circular route.

In the first stage of the study, the diverse, ancient roads surrounding Pego will be identified through consequent fieldwork, alongside the use of the “Visor Cartogràfic de la Generalitat” software. Once this is completed, this area’s value will be raised and a new hiking circular route will be defined and subsequently created that will be of interest to the tourist visiting Pego in the future.

This complementarity to the current resources in Pego mentioned will be based, mainly, upon The Natural Park, and its gastronomy. Notwithstanding, it will be based on further resources appealing to tourists as well. This concept of “umbrella” turism is the base for bringing value to Pego as a turistic location.

Finally, that route will potentially become a Nordic Walking route and will be pushed through the Valencian federation FEMECV to become an officially recognised Nordic Walking route. Furthermore, routes by GPS into the Hiking web portal Wikiloc will be introduced in this study.

Key Words: Pego, ancient roads, circular route, nordic walking, Wikiloc.

ÍNDIX DEL CONTINGUT

1. OBJECTIUS	8
1.1 Objectiu principal.....	8
1.2 Objectius secundaris	8
2. JUSTIFICACIÓ	8
3. METODOLOGIA	9
4. MARC CONCEPTUAL	10
4.1 Medi social	10
4.1.1. Localització:	10
4.1.2. Demografia	11
4.1.3 Patrimoni històric.....	12
4.1.4 Economia.....	12
4.1.5 Turisme	13
4.2 Espai natural	14
4.2.1 Clima	14
4.2.2 Temperatura.....	14
4.2.3 Fauna	14
4.2.4 Vegetació.....	15
5. VIES PECUÀRIES	15
5.1 Definició	15
5.2 Vies pecuàries a Pego	15
5.2.1 Camí Vell de les Sèquies.....	17
5.2.2 Assagador del Camí de Sagra	17
5.2.3 Assagador Pouet de Cotes.....	18
5.2.4 Assagador del Camí de Sant Antoni	19
5.3 Procés de transformació	19
6. NÒRDIC WALKING	20
6.1 Que es el Nòrdic Walking	20
6.2 Característiques de les rutes.....	21
6.3 Ruta homologada, característiques.....	21
6.4 Perfil de l'usuari de Nòrdic Walking.....	22

6.5 Nòrdic Walking a Espanya.....	22
6.6 Nòrdic Walking a la Comunitat Valenciana.....	23
7. CREACIÓ DE LA RUTA DE NÒRDIC WALKING.....	23
7.1 Ruta Sant Antoni.....	23
10.2 Disseny dels camins.....	24
7.3 Homologació de la ruta	28
7.3.1 Despeses.....	29
7.4 Disseny del mapa.....	30
7.5 Senyalització.....	31
7.5.1 Senyals de la ruta	32
7.5.2 Pressupost de senyalització:.....	35
7.6 Integració de la ruta en la marca turística del poble: Pego el cor de la marina.	36
7.7 Promoció al portal de rutes Wikiloc.....	38
7.8. Pressupostos generals.....	41
8. CONCLUSIÓ DEL PROJECTE.....	42
9. BIBLIOGRAFIA.....	43

ÍNDEX D'IL·LUSTRACIONS

IL·LUSTRACIÓ 1: NÚMERO D'HABITANTS A PEGO. FONT INE.	11
IL·LUSTRACIÓ 2: POBLACIÓ DE PEGO SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT. FONT: INE.	11
IL·LUSTRACIÓ 3: NÚMERO D'EMPRESSES DEL SECTOR SERVEIS A PEGO. FONT: INE.....	13
IL·LUSTRACIÓ 4: NÚMERO DE PERNOCTACIONS COSTA BLANCA. FONT: INE.	13
IL·LUSTRACIÓ 5: XARXA DE VIES PECUÀRIES A PEGO. FONT VISOR CARTOGRÀFIC DE LA CV.	16
IL·LUSTRACIÓ 6: CAMÍ VELL DE LES SÈQUIES. FONT: VISOR CARTOGRÀFIC DE LA CV.	17
IL·LUSTRACIÓ 7: ASSAGADOR DEL CAMÍ DE SAGRA. FONT: VISOR CARTOGRÀFIC DE LA CV.	18
IL·LUSTRACIÓ 8: ASSAGADOR POUET DE COTES. FONT: VISOR CARTOGRÀFIC DE LA CV.	18
IL·LUSTRACIÓ 9: ASSAGADOR DEL CAMÍ DE SANT ANTONI. FONT: VISOR CARTOGRÀFIC DE LA CV. .	19
IL·LUSTRACIÓ 10: RUTA DE SANT ANTONI.....	23
IL·LUSTRACIÓ 11: RUTA SANT ANTONI EN VISTA TOPOGRÀFICA.....	25
IL·LUSTRACIÓ 12: RUTA SANT ANTONI, CAMÍ VELL DE LES SÈQUIES.....	26
IL·LUSTRACIÓ 13: RUTA SANT ANTONI, ASSAGADOR DEL CAMÍ DE SAGRA.....	26

IL·LUSTRACIÓ 14: RUTA DE SANT ANTONI, ASSAGADOR POUET DE COTES.....	27
IL·LUSTRACIÓ 15: RUTA SANT ANTONI, ASSAGADOR DEL CAMÍ DE SANT ANTONI.	28
IL·LUSTRACIÓ 16: MAPA RUTA DE SANT ANTONI.	31
IL·LUSTRACIÓ 17: SENYALS RUTA SL.....	32
IL·LUSTRACIÓ 18: SENYAL VERTICAL EN BALISA DE FUSTA.	33
IL·LUSTRACIÓ 19: SENYALITZACIONS DE LA RUTA DE SANT ANTONI.....	33
IL·LUSTRACIÓ 20: SENYAL DE CAMBI DE DIRECCIÓ PER A RUTES SL.....	34
IL·LUSTRACIÓ 21: SENYAL DIRECCIONAL HORIZONTAL PINTADA SOBRE ELEMENT NATURAL.	34
IL·LUSTRACIÓ 22: MARCA TURÍSTICA DE PEGO "EL COR DE LA MARINA".....	37
IL·LUSTRACIÓ 23: RUTA DE SANT ANTONI A WIKILOC.....	38
IL·LUSTRACIÓ 24: CAMÍ DE SAGRA I ERMITA DE SANT SEBASTIÀ A WIKILOC.	39
IL·LUSTRACIÓ 25: POUET DE COTES I CAMÍ DE SANT ANTONI A WIKILOC.....	39
IL·LUSTRACIÓ 26: ERMITA DE SANT ANTONI A WIKILOC.....	40
IL·LUSTRACIÓ 27: CODI QR DE LA RUTA DE SANT ANTONI.....	40

ÍNDIX DE TAULES

TAULA 1: PRESSUPOST D'HOMOLOGACIÓ.	30
TAULA 2: REFERÈNCIES DE PRESUPOSTOS DE SENYALITZACIÓ.	35
TAULA 3: PRESUPOST DE SENYALITZACIÓ RUTA CAMÍ DE SANT ANTONI.....	36
TAULA 4: PRESUPOSTOS GENERALS.....	41

1. OBJECTIUS

1.1 Objectiu principal

Dissenyar una ruta de marxa nòrdica a Pego.

1.2 Objectius secundaris

1. Realitzar un inventari de camins pecuaris al municipi de Pego.
2. Recuperar un patrimoni de vies tradicionals en riquesa històrica i natural.
3. Proporcionar informació sobre les antigues vies pecuàries i conservar la seua història.
4. Interpretar l'entorn natural dels camins.
5. Promoure activitats turístiques d'interès ecològic, i respectuoses en el medi ambient.
6. Oficialitzar les rutes, i registrar-les al portal de rutes de Wikiloc.
7. Potenciar el turisme a Pego mitjançant la creació d'un nou producte: ruta de marxa nòrdica.
8. Diversificar l'oferta turística de Pego amb un nou producte complementari en els atractius actuals que hi han al municipi.

2. JUSTIFICACIÓ

La necessitat d'atraure a més turistes al municipi i completar l'oferta existent en noves activitats respectuoses en el medi ens porten a desenvolupar aquest projecte que suposa un incentiu turístic molt gran donat per un gasto mínim.

Durant la meua formació com a treballador en pràctiques de la oficina de turisme de Pego m'he pogut adonar de que un gran número dels turistes que visiten Pego venen motivats per les activitats esportives de muntanya. Pego es un municipi que es troba molt propet de la costa però a la vegada està rodejat de muntanyes, i conta en una amplia oferta de senderisme. La majoria d'aquesta oferta de senderisme es de dificultat alta o mitjana, per aquesta raó es troba imprescindible afegir una

ruta de categoria fàcil que puga ser aprofitada per aquells esportistes mes amateurs o per a tota la família.

Es troba necessari la creació de nous productes que incentiven i milloren l' oferta turística per atraure mes turistes i ajudar a la economia del poble, per tal raó el producte que presenta aquest projecte no significa una despesa econòmica considerable a mes de que es fàcil de rendibilitzar per a la economia d'un ajuntament que no conta en massa recursos econòmics.

3. METODOLOGIA

La metodologia que s'ha seguit per a la realització d'aquest treball començà en la investigació dels recursos existents i potencials del poble de Pego per tal d'incrementar el seu turisme.

Primerament ha agut un treball d'investigació a través de fonts secundaries sobre la demografia i economia del municipi per a poder entendre millor la necessitat de millora i la capacitat d'aquest poble per a desenvolupar un nou producte com el que es presenta a aquest projecte.

Per a dur a terme la idea primerament s'ha buscat informació sobre els antics camins pecuaris del poble de Pego conjuntament en la utilització de la ferramenta digital de Visor Cartogràfic de la Generalitat Valenciana per a localitzar e identificar aquests camins gracies a imatges via satèl·lit.

Mitjançant un treball a peu de camp, s'ha corroborat aquesta informació en noves dades necessàries per a presentar aquests camins com a senders transitables per a excursionistes o simples transeünts. En aquesta nova informació de primera mà s'ha dissenyat una ruta ajuntant cinc d'aquestes antigues vies pecuàries per tal de crear una ruta de senderisme de la modalitat nòrdic walking (marxa nòrdica).

En informació secundària s'ha reflectit com la nova modalitat esportiva nòrdic walking s'està consolidant com una activitat molt atractiva a Espanya on cada volta hi ha mes esportistes en actiu que estan disposats a viatjar per tal de conèixer noves rutes i paisatges mentre practiquen una activitat esportiva de baix rendiment.

Investigant els passos que corresponen per a formalitzar una ruta de senderisme i oficialitzar-la per la FEMECV (Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana) s'ha

recopilat tota la informació necessària per a poder catalogar aquest producte com a una nova ruta de categoria fàcil.

Finalment s'ha promocionat la ruta al portal web Wikiloc on es pot veure perfectament els atractius d'aquesta i els seus detalls tècnics per tal de atraure al públic i complementar la oferta turística d'esports de muntanya de Pego.

4. MARC CONCEPTUAL

4.1 Medi social

4.1.1. Localització:

El poble de Pego es troba a la comarca de La Marina Alta, situada a la província d'Alacant fent frontera en la província de València.

El municipi de Pego es situa en una depressió envoltada per muntanyes exceptuant la zona del litoral llevantí, on es troba el Parc Natural de la Marjal i la platja de «Les Deveses».

Les entrades per carretera son principalment quatre donades per dos carreteres autonòmiques que creuen el poble de nord a sud y d'est a oest, deixant així una entrada en cada punt cardinal.

Des del nord direcció sud la CV-715, des de la costa de Dénia direcció oest per la CV-700, per les comarques de l'interior per la CV-700 direcció est, i pel sud des de Benidorm en direcció nord per la CV-715.

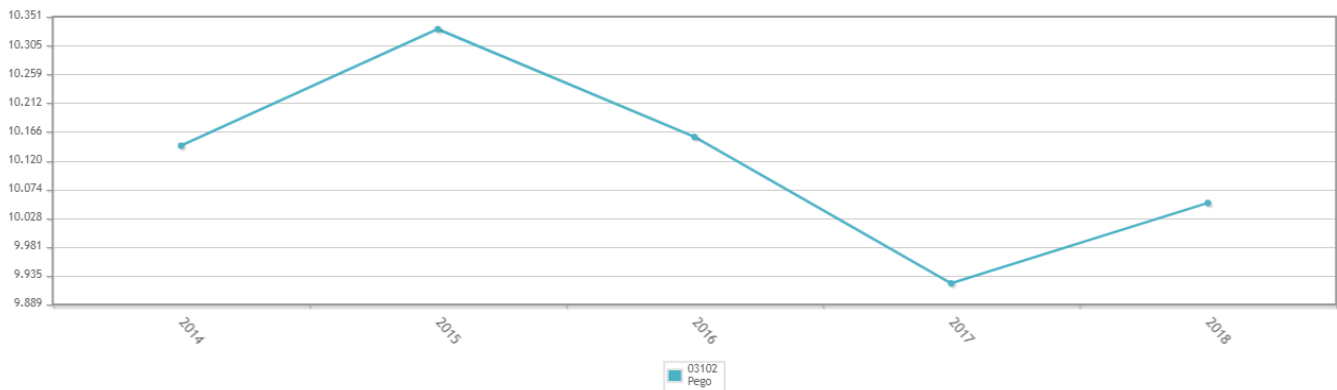
Pego es troba entre la costa i les muntanyes, i es per això que deu beneficiar-se d'aquesta condició geogràfica per a donar cabuda a un major nombre de turistes oferint diversitat entre aquests dos grans recursos. Les rutes de senderisme, els camins pecuaris i les rutes de marxa nòrdica son un actiu que complementa i amplifica l'oferta turística gracies a la seua bona recepció entre els turistes que prefereixen viatjar a l'interior en conter de a la platja.

4.1.2. Demografía

Segons les dades estadístiques de 2018 del portal de la Diputación de los Pueblos, del Gobierno de Alicante, recollides de l' Institut Nacional d'Estadística (29/01/2018) a Pego n'hi han empadronades 10.052 persones, de les quals 1.724 son estrangers, el 17,15%.

Segons el INE de les 6.127 habitatges que n'hi han a Pego 645 son apartaments d'ús vacacional. La notable participació estrangera al municipi es raó per a pensar que l'ofertament de noves activitats esportives i culturals seran ben acollides i engrandiran la satisfacció dels insaciabls turistes que sempre busquen noves formes d'ocupar el seu temps a les vacances.

A continuació es les següents il·lustracions (il·lustració 1 i il·lustració 2) es mostra la distribució de la població a Pego.

Il·lustració 1: Número d'habitants a Pego. Font INE.

	Total	Hombres	Mujeres
Total	10.052	5.036	5.016
Nacidos en España	8.328	4.138	4.190
En la misma Comunidad Autónoma	7.904	3.934	3.970
Misma Comunidad Autónoma. Misma Provincia	7.015	3.503	3.512
Misma Comunidad Autónoma. Misma Provincia. Mismo Municipio	6.229	3.133	3.096
Misma Comunidad Autónoma. Misma Provincia. Distinto Municipio	786	370	416
Misma Comunidad Autónoma. Distinta Provincia	889	431	458
En distinta Comunidad Autónoma	424	204	220
Nacidos en el Extranjero	1.724	898	826

Il·lustració 2: Població de Pego segons el lloc de naixement. Font: INE.

4.1.3 Patrimoni històric

El municipi de Pego presenta nombroses restes arqueològiques, que donen testimoni de l'antiguitat d'aquesta zona i la seua història com a assentament primitiu molt beneficiat per la seua proximitat en les muntanyes, el mar mediterrani, i el parc de la Marjal. L'abundància d'aigua que assola aquesta regió, i les nombroses restes arqueològiques constaten la seua històrica habitabilitat des de el neolític entre els anys 4000 i 2000 a. C.

La localització, l'abundància d'aigua i la fertilitat del seu sol varen ser els principals factors pels quals Pego es un poble històricament dedicat a l'agricultura. Principalment al cultiu de l'arròs i la taronja.

El recorregut de la nostra ruta passa per antigues vies pecuàries que creuen grans camps de taronges. El paisatge a més de tindre un alt valor ecològic i natural, es altament curiós pel que respecta a la història Valenciana del cultiu de la taronja.

4.1.4 Economia

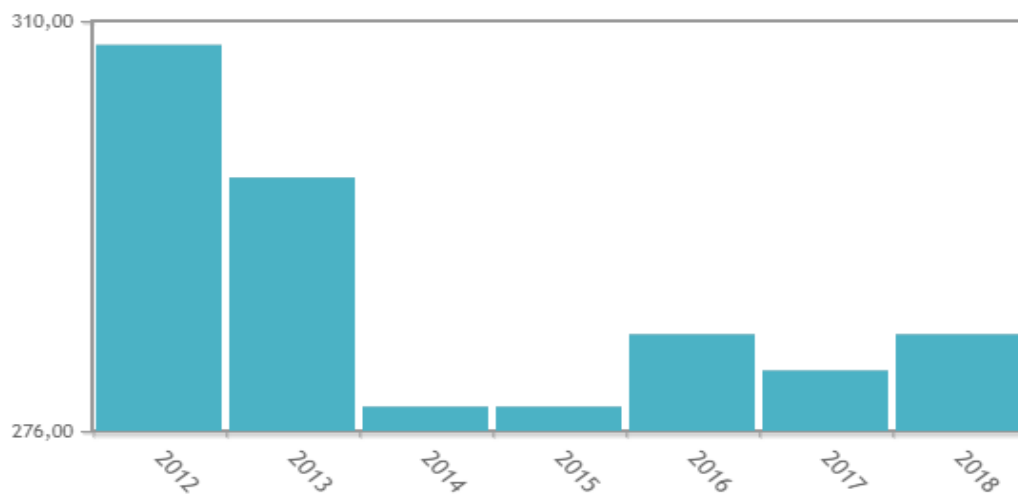
El percentatge dels indicadors de empreses en el sector serveis del municipi segons el INE al 2018 es el 33,90%.

Es evident que la històrica agricultura ha perdut força i presència en l'economia del poble front al sector serveis, que principalment s'alimenta de turistes nacionals i estrangers. Per tal raó Pego ha d'estar a la avantguarda de les noves i modernes demandes que envolten als turistes per a ser sempre un destí competitiu i atractiu per als turistes.

Des del punt de vista econòmic aquesta ruta de marxa nòrdica no suposarà una gran despesa pública. Pel contrari amplia una oferta esportiva ja existent en un nou producte modern que encara no conta en massa presència a la Comunitat Valenciana, pel que situarà a Pego al front d'aquesta popular demanda esportiva.

Els avantatges econòmics seran tant per a la indústria dels serveis, ja que nous turistes visitaran el poble i dedicaran mes temps en ell gràcies a aquest nou atractiu, com per a la indústria agrícola i ramadera, ja que la ruta avança per antics camins ramaders envoltats de camps de taronges. Aquest paisatge ajudarà a conèixer millor aquesta cultura, i donar-li valor als productes agrícoles que es cultiven a Pego.

En la següent imatge (Il·lustració 3) es mostra una gràfica on es troba el número d'empreses dedicades al sector serveis durant els anys 2012 – 2018.

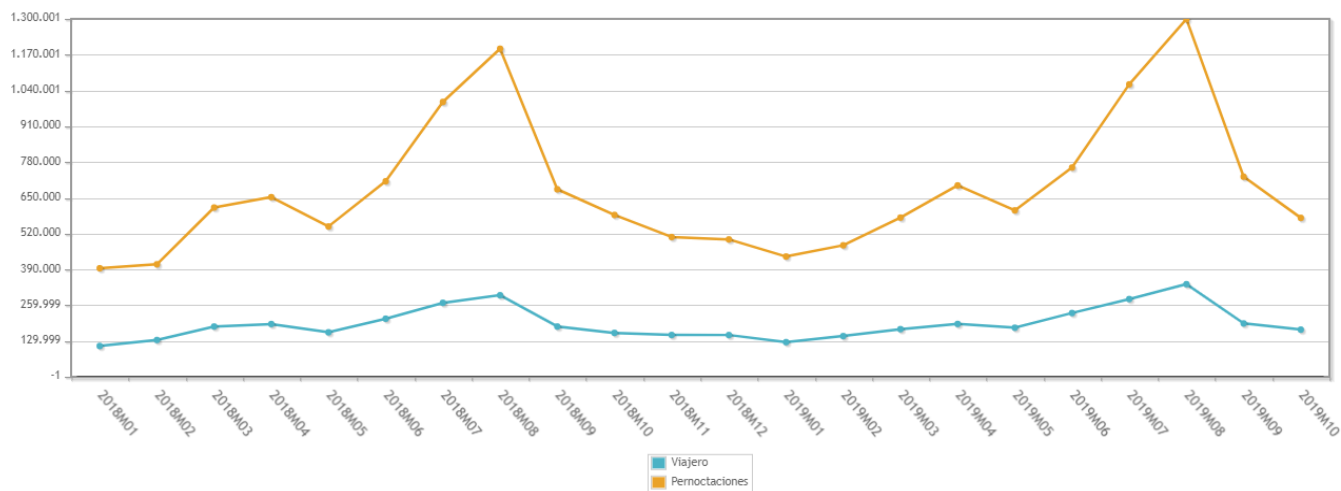

II-lustració 3: Número d'empreses del sector serveis a Pego. Font: INE.

4.1.5 Turisme

El turisme es un valor important a l'economia del poble. Els mesos d'estiu son molt importants per als hostalers i demés treballadors del sector serveis. Continuar sent un atractiu turístic apetible per als turistes tant nacionals com estrangers depèn de no parar mai de desenvolupar una marca pròpia que es diferencie de la competència i satisfaga als turistes.

En el gràfic que es mostra a continuació (II-lustració 4) es pot comparar els viatgers (blau) i les pernoctacions (groc) en tota la Costa Blanca des de Gener de 2018 fins a Octubre de 2019.

II-lustració 4: Número de pernoctacions Costa Blanca. Font: INE.

4.2 Espai natural

4.2.1 Clima

La climatologia de Pego ve donada per la seua localització geogràfica, el poble es troba en ple litoral nord de la província d'Alacant, al final de la serralada Prebètica, on l'orientació d'aquestes muntanyes respecte als vents humits del llevant determinen les temporades de precipitacions anuals al municipi. Encara sent un municipi sense costa, es nota en les temperatures que n'hi ha prou de proximitat en el mar. Es tracta d'un clima subhúmit, mesotèrmic, on coincideixen les baixes precipitacions i alt percentatge d'humitat.

4.2.2 Temperatura

Degut a la proximitat en el mar les temperatures màximes i mínimes durant el any es veuen molt accentuades, arribant a una temperatura mínima mitjana en hivern de 7,4°C, i una mitja màxima d'estiu de 20'5°C. Aquestes mitges permet que durant tot el any es puguin dur a terme activitats esportives al aire lliure com el senderisme, i la marxa nòrdica.

4.2.3 Fauna

La fauna que hi ha present al municipi de Pego varia molt segons l'època de l'any, sobre tot en les espècies d'aus. A continuació es mostra les principals espècies d'animals que podem trobar en les proximitats del municipi agrupades per grups faunístics:

Invertebrats: Nombroses espècies de libèl·lules, habiten quasi exclusivament al parc natural de la marjal.

Peixos: *Carassius auratus**, *Cobitits paludica**, i *Anguilla anguilla*. Localitzades a les zones humides de la marjal, bases i Ezequies.

Amfibis: Gripau partero comú, gripau comú, i gripau corredor. Es troben a les basses, acèquies y humedals.

Rèptils: Eslizón ibèric, sargantana colirrota, i colobra de ferradura.

Aus: Carricero real, martí pescaor, ánade blau. *Garcilla cangrejera**, garza imperial, garza reial. Localitzats a les zones húmides del parc natural y cultius. També a les zones mes boscoses n'hi han altres espècies com el buho reial, perdiu, verderón, jilguer, Codorniu, rossinyol bastard,

4.2.4 Vegetació

A Pego impera una sèrie climatòfila que comporta tot el municipi, i una sèrie edafohigròfila associada a la marjal de Pego-Oliva.

El cap de la sèrie es constituït per un alzinar fet per un bosc esceròfil dominat per la alzina. El bosc es d'aspecte ample, obert i de poca altura. Les espècies d'interès que podem trobar-hi són: la carrasca, enebro albar, palmeres, arísaro, romero. Però aquesta comunitat vegetal passa desapercebuda al ser poc significatives en el que al paisatge es referix degut a la indústria agrícola.

L'etapa substitutiva està formada per: Carrasquilla, lentisco, aladiernos de fulla ampla, i rosmarino-eiricion. Els matolls més comuns a la zona es l'alianza Rosmarino-Eiricion.

5. VIES PECUÀRIES

5.1 Definició

Una via pecuària es una ruta, o camí que utilitzaven i utilitzen els ramaders per a discórrer en els animals. Aquestes vies també són denominades canyades, camins ramaders, travessies, carrerades, i demés noms segons la localització i la interpretació dels seus habitants autòctons.

Les vies pecuàries són lliures de tindre altres usos compatibles i complementaris a la seua principal funció ramadera, sempre i quan el transit ramader tingui prioritat sobre qualsevol altra activitat i respectant el medi ambient, el paisatge i tot el patrimoni que envolta als camins.

Segons la llei 3/2014 d'11 de juliol, de la Generalitat, les vies pecuàries són també camins imprescriptibles e inembargables de domini públic a nivell autonòmic. Per tal raó aquests camins mai seran d'ús privat, i no podran ser reconvertits o transformats a voluntat particular. Pel que la ruta dissenyada no estarà amenaçada per cap iniciativa privada de canvi urbanístic.

5.2 Vies pecuàries a Pego

Segons la memòria del projecte de classificacions de vies pecuàries dels Serveis Territorial d'Alacant de l'any 1992, a l'any 1989 la conselleria local d'agricultura i pesca va aprovar la classificació i realització del primer inventari de vies pecuàries al municipi de Pego. Aquest document es va tramitar segons la llei de vies pecuàries 22/1.974 de 27 de juny.

El treball a peu de camp va començar el 4 de març de 1992 per conter de l'Enginyer Tècnic Forestal Don Felip Gil Polo. Aquest dia es van reunir representants de la Càmera Agrària Local, la conselleria de Medi Ambient i representants de l'ajuntament de Pego per a estudiar i valorar la documentació aportada per l'enginyer tècnic forestal.

Finalment el dia 8 de maig de 1992 es va aprovar per unanimitat el reconeixement dels camins, en els seus traçats i amplàries legals, i es van firmar les actes de classificacions de cada camí.

Resum Objectiu de la memòria:

- Terme municipal: Pego (Alacant).
- Superfície del terme: 5.251 Has.
- Superfície aproximada legal: 354.581 m².
- Representant de la Conselleria de Medi Ambient: Don Felip Gil Polo.
- Número de vies pecuàries: 22.
- Número de de àrees recreatives: 3.
- Longitud aproximada total: 60.000 m.
- Data d'autorització del Honorable Sr. Conseller d'Agricultura i Pesca: 7 de Juny de 1989.

A continuació la següent imatge (Il·lustració 5) mostra en color groc, i via satèl·lit la xarxa de vies pecuàries que hi ha al municipi de Pego.

Il·lustració 5: Xarxa de vies pecuàries a Pego. Font Visor Cartogràfic de la CV.

En els següents punts s'exposen i descriuen les vies pecuàries que componen la nostra ruta de marxa nòrdica segons la memòria del projecte de classificacions de vies pecuàries dels Serveis Territorial d'Alacant de l'any 1992 i la seua actualització en l'Agenda 21 Local de Pego a l'any 2007.

Les imatges d'aquests camins pecuaris (Il·lustracions 6, 7, 8 i 9) han sigut facilitades pel programa de visió cartogràfica de l'Institut Cartogràfic Valencià.

5.2.1 Camí Vell de les Sèquies

Eixint del municipi de Pego en direcció Sud-est comença el Camí Vell de les Sèquies, que a pocs metres creua en el «Camí de Sagra» i en el «Camí de Benitubes», seguidament supera el «Barranc de Benitubes i deixa a la seua dreta el «Camí de Sant Antoni», una vegada passat el camí la via gira cap a l'esquerra entrant pel barranc fins a arribar a la carretera CV-700 i s'unix en el «Camí Vell de Dénia».

Longitud: 1.675m.

Il·lustració 6: Camí Vell de les Sèquies. Font: Visor Cartogràfic de la CV.

8.2.2 Assagador del Camí de Sagra

Aquest camí comença dins del Poble, a l'Avinguda Benitubes direcció Sud-Est per un tram del Camí de Sagra anomenat Camí de Sant Pere, i consta d'uns 3.700metres aproximadament. Deixant al costat esquerre la «Cooperativa de Pego» arriba a la intersecció entre el «Camí de Benitubes», el «CamíVell de les Séquies, i la carretera local de Sant Antoni. Superant el «Barranc de Benitubes» continua per altre tram del «Camí de Sagra» anomenat «Camí de Benixat».

Continuant el camí deixa a la seua dreta l'Ermita de San Sebastià» i creua el «Camí de Benumeia. Passant l'ermita de Sant Sebastià arriba fins a un nou encreuament en el Camí de Cotes. Continua en direcció sud-est travessant diversos camins no asfaltats i arribant fins a una zona muntanyosa on comença un altre no camí anomenat Partida Pinaret de Sagra que abandona el terme municipal de Pego per a arribar fins al municipi de Sagra

Longitud: 3.675m.

II-lustració 7: Assagador del Camí de Sagra. Font: Visor Cartogràfic de la CV.

5.2.3 Assagador Pouet de Cotes

El camí Assagador Pouet de Cotes comença separant-se del «Camí de Sagra», quan es creua en el «Camí de Cotes, de Castelló, i del Pouet de Cotes». En direcció Nord-Nord Est fins que arriba al «Abeurador Municipal del Pouet de Cotes». Segueix per la partida de Cotes travessant els camins de Sant Antoni i de Les Socarraes Tarcó. Finalment avança pel «Barranc de Castelló, i travessa la carretera CV-700.

Longitud 1.700 metres.

II-lustració 8: Assagador Pouet de Cotes. Font: Visor Cartogràfic de la CV.

5.2.4 Assagador del Camí de Sant Antoni

Aquest camí s'inicia al separar-se del «Camí Vell de las Sèquies» a l'altura de la «Partida de Sant Antoni», justament en el encreuament entre aquests dos camins.

En una direcció Sud-Est, avança pel Camí Vell de les Sèquies. Bordeja un barranc i passats cent metres endavant es separa per la seua dreta el «Camí de la Font La Esbeura». Continuant el camí s'arriba al Abeurador de la «Senia de Sant Antoni, que deixa a la seua esquerra «L'ermita de Sant Antoni» i el pou d'aigua. Continuant pel camí supera el «Barranc de Benigani» arribant al encreuament entre els camins «Socarraes», el de «Pouet de Cotes», i el de «Socarraes Tarcó». Superant el «Barranc de Castelló» continua y travessa un petit barranc fins a arribar a la «Muntanya de Tarcó» on finalment s'acaba el camí.

Longitud: 2.100m.

Il·lustració 9: Assagador del Camí de Sant Antoni. Font: Visor Cartogràfic de la CV.

5.3 Procés de transformació

Segons la llei de vies pecuàries 22/1.974 de 27 de juny, aquestes vies poden ser llevades del domini públic per les seues pròpies comunitats autònomes quan els terrenes no s'utilitzen per al transit de la ramaderia ni d'altres activitats complementaries d'interès i que ho permet la legislació. Aquells terrenes desafectats passaran a tindre la condició de bens patrimonials de l'autonomia, i es mantindrà un ús d'interès turístic públic. Aquestes vies també poden ser modificades a raó de la seua utilització

per a serveis d'interès públic, sempre i quan es mantinga la integritat dels camins, i es permeta el transit ramader d'aquells usuaris que encara utilitzen la via.

Per lo tant, l'autonomia de la Comunitat Valenciana es l'únic estament que podria privar a l'ajuntament de Pego a utilitzar aquestes vies com a una ruta turística homologada. A més els ramaders que vulguin utilitzar aquestes vies per als seus animals tindran sempre preferència d'ús sobre turistes, però no podran impedir transit esportiu per aquestes vies.

En aquesta nova utilització sobre els trams de les vies que componen la nostra ruta, l'ajuntament assegura un compromís de manteniment del nou camí, i que aquest seguisca sent compatible i complementari en l'ús ramader que ja tenien prèviament aquestes vies, encara que en l'actualitat cap ramader utilitza ja aquests camins.

6. NÒRDIC WALKING

6.1 Que es el Nòrdic Walking

El Nòrdic Walking, o Marxa Nòrdica es una modalitat del senderisme preferentment per rutes de superfície plana que consisteix en caminar en ajuda de la part superior del cos en dos bastons especials dissenyats directament per a la practica d'aquesta modalitat.

Es tracta d' un agradable i coordinat moviment que actua de forma suau millorant la mobilitat de tot el cos i la nostra força muscular. Aquesta modalitat esportiva es molt saludable per al nostre sistema cardiovascular, i no suposa un important esforç físic, per lo que es recomanable per a qualsevol edat, sense importar el nivell esportiu de cada un.

El Nòrdic Walking te el seu origen a Finlàndia al voltant dels anys trenta, quan els esquiadors de fondo professionals entrenaven en l'ajuda de bastons abans de la temporada competitiva, quan encara no hi havia neu.

Als anys huitanta van començar a desenvolupar aquesta activitat a Finlàndia com a un nou esport professional. I als noranta l'institut d'Esports de Finlàndia en l'ajuda de la marca "comercialmEXCEL" van catalogar aquesta pràctica com a «Nòrdic Walking» per a fer-li promoció internacional, i a l'any 200 es va fundar la Federació Internacional de Nòrdic Walking INWA.

6.2 Característiques de les rutes

Les rutes de Marxa Nòrdica es cataloguen segons la seua dificultat tècnica i física, tenint en compte certes característiques del camí, com poden ser: la longitud, el tipus de terreny, desnivell, desnivell acumulat i demés factors, però principalment s'utilitza da longitud de la ruta per a establir els valors de dificultat de cada ruta.

N'hi han tres categories per a classificar els camins segons la seua dificultat en relació en el quilometratge. Aquestes categories son: baixa, mitjana, i intensa, i cadascuna conta en un color indicador diferent a l'inici de la ruta per a advertir la seua dificultat.

- Dificultat Baixa: Fins a 10 km. Color verd.
- Dificultat Mitja: Entre 10 i 15 km. Color blau.
- Dificultat Intensa: Mes de 15 km. Color roig.

6.3 Ruta homologada, característiques

Segons la FEMECV (Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana), les característiques necessàries per a dur a terme l'homologació d'una ruta de senderisme son: Manteniment del sender, senyalització durant la ruta, adequació del traçat i informació clara al inici i final de la ruta. Aquestes normes no son de caràcter obligatori en les rutes SL (Sender Local) però si es recomanable dur-les a terme.

1. Manteniment del sender.

Les condicions del camí i la seua informació ha de ser revisada periòdicament per a estar pendent de possibles incidències o perills que puguin haver durant el trajecte.

2. Senyalització durant tota la ruta.

La ruta deu estar degudament senyalitzada durant tot el seu recorregut per tal de no confondre ni posar en perill a cap excursionista en poc o cap coneixement d'aquesta ruta.

3. Bona adequació del traçat.

El camí deu de presentar-se en bones condicions exceptuant algun imprevist climatològic. El traçat deu de ser transitable i estar for a de qualsevol perill.

4. Informació clara al inici i final de la ruta.

Abans d'entrar en la ruta deu d'haver un cartell informatiu que continga les característiques d'aquesta: el grau de dificultat, desnivell, distància, tipus de via, i abastiment d'aigua. Aquestes informacions son prou importants per a donar una idea als senderistes de l'activitat que es disposen a realitzar, i previndre'ls de les dificultats que es poden trobar.

6.4 Perfil de l'usuari de Nòrdic Walking

Segons la reconeguda revista esportiva European Journal of Human Movement el perfil medi dels usuaris que practiquen aquesta disciplina esportiva correspon a persones adultes de mes de 40 anys, majoritàriament dones.

El perfil d'aquests esportistes es molt característic; es tracta d'adults responsables en la seua salut, condició física, alimentació, i en una alta percepció del risc del sedentarisme urbà. Encara això no son necessàriament grans esportistes, ja que aquesta modalitat no requereix una activitat física de màxima intensitat.

Aquest tipus d'usuari es fàcil d'atraure'l a conèixer el poble i la gastronomia com a activitat turística complementària una vegada haja finalitzat la seua pràctica esportiva, per lo tant es un tipus de públic potencial molt interesant i de qualitat per a millorar el turisme a la localitat de Pego.

6.5 Nòrdic Walking a Espanya

El Nòrdic Walking a Espanya va créixer de manera exponencial a partir de l'any 2010 en la creació d'una federació oficial a Espanya, en escoles per tot el territori, com València, Madrid, Valladolid i el País Basc. Tant ha sigut el seu creixement que fins i tot es fan competicions oficials durant l'any d'aquesta nova però atractiva modalitat esportiva. A més la Marxa Nòrdica va rebre el reconeixement de disciplina esportiva per la Federació Espanyola d'esports de muntanya FEDME al 2016.

Per lo tant es tracta d'una nova pràctica que cada volta guanya mes participants convertint-se en una pràctica moderna que estimula als esportistes a viatjar en busca de noves rutes, paisatges i pobles.

6.6 Nòrdic Walking a la Comunitat Valenciana

A l'any 2015 es va crear la delegació de Nòrdic Walking INWA a la Comunitat Valenciana. Actualment la comunitat conta en els serveis del nou delegat INWA Javier Espinosa.

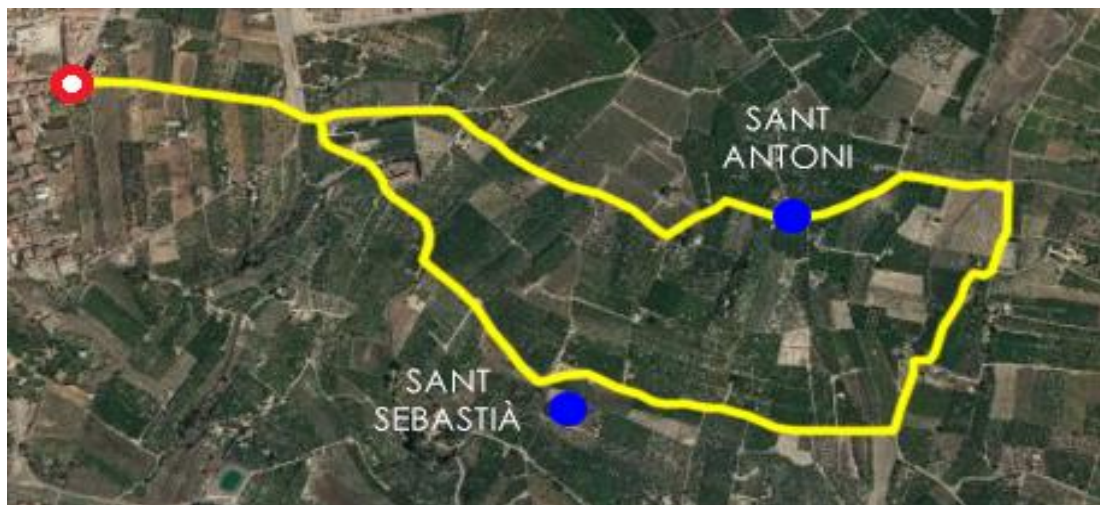
Aquesta nova modalitat s'ha implantat en força a la comunitat valenciana, on es realitzen en freqüència mensual cursos d'iniciació, tallers, i pràctiques en grups. A la ciutat de València es realitzen nombroses jornades divulgatives on la gent coneix i s'introdueix en aquest nou esport, per a després difondre-ho i ajudar a la continua creació d'aquest esport. A banda de la delegació de Nòrdic Walking INWA a València també existeix la secció de Nòrdic Walking a la Societat Excursionista de València.

7. CREACIÓ DE LA RUTA DE NÒRDIC WALKING

7.1 Ruta Sant Antoni

Ajuntant petits trams d'aquestes cinc vies pecuàries que hem vist anteriorment (9.2 VIES PECUÀRIES A PEGO) obtenim com a resultat una ruta circular que s'inicia dins del municipi de Pego, i transcorre per distints antics camins entre els quals es troben dos antigues ermites, que juntament en l'ambient rural es consoliden com als principals atractius de la ruta.

En la següent imatge (II-lustració 10) es mostra el traçat de la ruta, el seu punt d'inici i la localització de les dos ermites com a punts d'interès de la ruta.

II-lustració 10: Ruta de Sant Antoni.

A continuació s'exposen una sèrie de dades tècniques útils per a localitzar, descriure i comprendre les principals característiques de la Ruta de Sant Antoni:

Fitxa tècnica

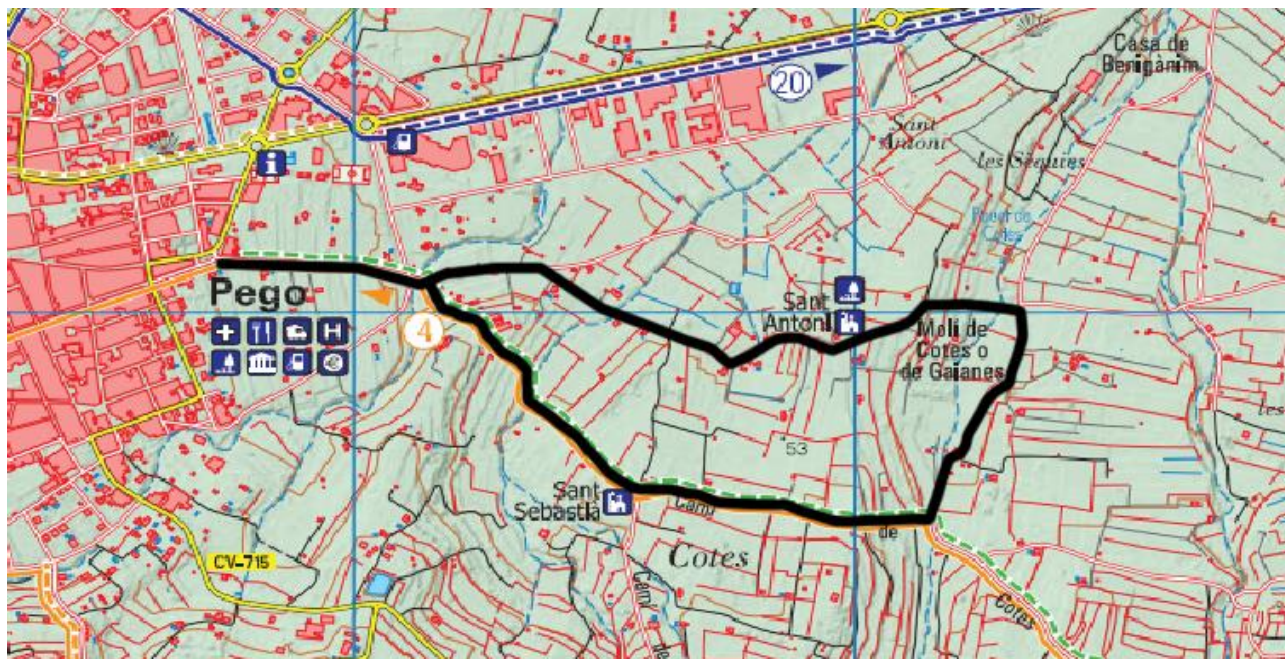
- Denominació: SL-CV
- Tipus: SL Principal
- Entitat promotora: Ajuntament de Pego i Club Marxa Nòrdica Alicante
- Comarca: Marina Alta
- Municipi: Pego (Alacant)
- Longitud: 4,3km
- Desnivell màxim: 66m
- Desnivell mínim: 44m
- Desnivell mitjà: 53m
- Temps estimat: 80 minuts
- Dificultat: Fàcil
- Punt d'inici: Pego (Alacant) encreuament del C/San Rafael i C/Mar. Latitud 38°50'28.44"N / Longitud 0° 6'41.34"O

10.2 Disseny dels camins

La nostra petita ruta circular d'uns 4 km comença i acaba al poble, però recorre una atractiva part de la pedania. Per a dur a terme el disseny d'aquesta nova ruta s'ha investigat prèviament la xarxa de antigues vies pecuàries que hi ha al portal de visor cartogràfic de la Comunitat Valenciana. Una vegada reconegut l'inventari d'aquests vells camins passem a plantejar quins d'aquests camins son potencialment reconqueribles en una ruta a peu circular d'interès turístic.

A través d'un estudi a peu de camp sobre el terreny per a valorar de primera mà l'estat de les vies i el seu potencial, es procedeix a la transformació i adequació d'aquests camins en una ruta a peu circular en alt interès ecològic, cultural i turístic, sense que supose un greu impacte sobre la natura del terreny ni un impediment per a aquells ramaders que encara utilitzen aquestes vies.

En la següent imatge (Il·lustració 11) es mostra el traçat de la ruta de Sant Antoni en un plànol topogràfic.

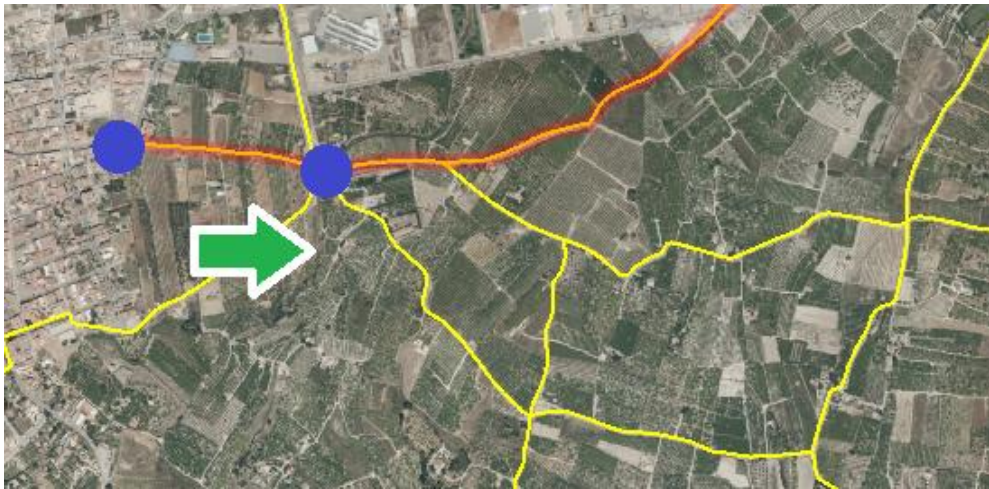
Il·lustració 11: Ruta Sant Antoni en vista topogràfica.

La ruta de marxa nòrdica de Sant Antoni comença a l'Est de Pegò al començament del carrer Camí de Sant Antoni, entre l'Avinguda San Rafael, i l' Avinguda Francesc Xavier i està dissenyada per a fer-la en sentit contrari a les agulles del rellotge, començant la visita per l'ermita de Sant Sebastià, seguidament per la de Sant Antoni com a punts d'interès per a finalment finalitzar al poble, justament al mateix lloc on havíem començat.

Seguidament es descriu breument els trams de les quatre vies pecuàries que utilitzem per a formar la Ruta de Sant Antoni:

Camí vell de les Sèquies:

La nostra ruta comença a l'inici del Camí Vell de les Sèquies, des de l'encreuament del carrer San Rafael i el carrer Mar. El Camí Vell de les Sèquies es la primera i última via pecuària que utilitzem en el nostre recorregut circular. A l'anada utilitzem aquesta via els primers metres fins a l'encreuament en el Camí de Sagra on continuem per aquesta segona via pecuària. A la tornada per la via Assagador Camí de Sant Antoni arribem a l'encreuament en el carrer de Benitubes i el Camí Vell de les Sèquies. Tornarem per aquest últim per a finalitzar la ruta en el mateix punt de partida.

II-lustració 12: Ruta Sant Antoni, Camí Vell de les Sèquies.

Assagador del Camí de Sagra:

A l'encreuament entre el Camí Vell de les Sèquies, el Camí de Benitubes i la carretera de Sant Antoni comencem a utilitzar aquesta via pecuària en direcció sud-est. Al començament d'aquesta, es creua en el Camí de Benumeia. Continuem pel mateix camí en direcció est fins al següent encreuament. En aquest camí es troba l'ermita abandonada de San Sebastià que pertany al segle XII. Es pot observar des del camí però desafortunadament no es pot accedir ja que es troba dins d'una propietat privada.

Abandonem aquest camí a l'encreuament en el Camí Assagador Pouet de Cotes, on prendrem aquesta nova via en direcció nord per a començar a tancar el nostre recorregut.

II-lustració 13: Ruta Sant Antoni, Assagador del Camí de Sagra.

Assagador pouet de Cotes:

El tram del Camí pouet de Cotes que utilitzarem per a la nostra ruta comença en l'encreuament entre aquest camí y el camí de Sagra. Marxa en direcció nord per la dreta del barranc de Benigani travessant camps de tarongers y arribant fins a l'encreuament en el Camí de Sant Antoni, on també es troba l'abeurador municipal pouet de Cotes, que es una petita sèquia que utilitzaven els ramaders per a donar aigua als seus animals.

Il·lustració 14: Ruta de Sant Antoni, Assagador pouet de Cotes.

Assagador del Camí de Sant Antoni:

Degut a que la nostra ruta es presenta com a una ruta de sentit circular marxarem per la via pecuària Assagador del Camí de Sant Antoni en direcció est-oest, des de l'encreuament entre aquesta via y la seua antecessora, Assagador pouet de Cotes.

Continuem rodejant el barranc de Benigani fins a arribar al nostre gran punt d'interès, l'ermita de Sant Antoni juntament en el descansador o zona de pícnic. Tot seguit es troba l'Abeurador de la Sénia de Sant Antoni culla superfície supera els 1502**, seguint en direcció oest arribem a l'encreuament en el camí Colada Font Esbeura, que pren direcció sud, però seguirem tot recte travessant un nou barranc fins arribar a un nou encreuament en el Camí de les Sèquies per a finalment tornar al punt d'inici dins del poble.

Il·lustració 15: Ruta Sant Antoni, Assagador del Camí de Sant Antoni.

L'unió d'aquestes quatre vies donen forma al recorregut del nostre camí, que finalment queda en una ruta circular per vies asfaltades rodejades de camps de tarongers i murs de pedra que donen ombra a pràcticament tot el recorregut.

7.3 Homologació de la ruta

La tramitació per a la homologació de la nostra ruta comença per enviar la sol·licitud a la FEMECCV (Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana), en aquest cas l'ajuntament de Pego i el Club de Marxa Nòrdica de Alicante actuen com a promotors. El document de sol·licitud conté la identificació del promotor i una memòria descriptiva de la ruta. Dins d'aquesta memòria s'adjunta un mapa topogràfic en format GPX, i un altre mapa on es pot visualitzar l'itinerari de la ruta dividit en "waitpoints", i els punts de senyalització d'aquesta.

Després la FEMECCV remet la documentació corresponent a més de les tarifes d'homologació que paguen els promotors de la ruta (Ajuntament de Pego i Club Marxa Nòrdica Alicante).

Finalment la FEMECCV nomena a un tècnic independent per a catalogar la ruta, verificar el seu recorregut i donar suport a la documentació emesa pel promotor. Aquest tècnic té l'obligació de comprovar la ruta al menys dos voltes abans d'oficialitzar-la i els promotors tenen que pagar els seus costos de: prestació de serveis, transport i dietes.

7.3.1 Despeses

Gràcies a la afiliació del “Club de Marxa Nòrdica Alicante” a la Federació d’Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana les despeses en homologació compten en considerables descomptes, segons indica a la seua pàgina web la Federació d’Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana. Generalitat Valenciana.

Com a ruta SL i al tindre un promotor afiliat a la FEMECV (Club de Marxa Nòrdica Alicante) la despesa en gestió d’homologació son 200€. La revisió de la ruta SL per part del tècnic té un cost fixe de 100€, mentre que el cost del tècnic ascendeix a :

-Desplaçament: 0,19€/Km per dia.

-Dieta: 26,67€/dia.

-Prestacions per serveis: 75,00€.

Es requisit imprescindible que el tècnic faça un mínim de dos visites. Si el tècnic troba la ruta en mal estat, o la informació presentada pels promotors no es correspon a la realitat, aquest aura de modificar-la i els promotors pagar-li la quantitat de diners final que corresponga als seus serveis.

Per a fer la estimació final del pressupost de homologació contarem en que el tècnic vinga des d’Alacant (Alacant – Pego 100km) i que tan sol necessita dos dies per a oficialitzar la ruta, ja que en l’actualitat es troba en un perfecte estat i el seu traçat es curt i ample, per lo que no suposaria un gran esforç revisar o netejar el camí.

A continuació es mostra la taula de pressupost per a la homologació de la ruta (Taula 1).

Pressupost d'homologació:

	Per dia	Total
Gastos de gestió	200,00 euros	
Revisió del Tècnic	100,00 euros	
Prestació de serveis	75,00 euros	
Desplaçament (Alacant – Pego 100km)	$(0'19 * 100)*2 = 38,00$ euros	$38,00 * 2 = 76,00$ euros
Dieta	26,67 euros	$26,67 * 2 = 53,34$ euros
Gastos totals	504,34 euros	

Taula 1: Pressupost d'homologació.

7.4 Disseny del mapa

El disseny del nostre mapa conta en imatges satèl·lit del programa de visor cartogràfic de la Comunitat Valenciana i s'ha desenvolupat mitjançant el programa Adobe Illustrator.

En el mapa es mostra el traçat de la ruta, el punt d'inici i les dos ermites com a punts d'interès. A més el mapa conta en una petita llegenda que ens mostra la dificultat del camí, el temps estimat, i la distància a recórrer. Al cantó inferior dret seguit del nom de la ruta es pot veure el símbol de camí de Marxa Nòrdica de dificultat fàcil, i al cantó superior la marca turística de Pego "el cor de la marina", com a principal entitat promotora de la ruta i els seus atractius.

En la següent imatge (Il·lustració 16) es mostra el disseny del mapa de la nostra ruta s'ha creat gràcies a la aplicació digital Adobe Illustrator.

Il·lustració 16: Mapa ruta de Sant Antoni.

Per tal de que el mapa arribe al major número de turistes possible com a una ferramenta útil i simple s'imprimirà en Din A4 format estucat en gramatge 100. Es tracta d'una impressió clàssica per a mapes follets informatius i tríptics que a més es molt econòmica.

Els mapes es repartiran entre els ajuntaments dels pobles de la mancomunitat Pegò i les Valls i l'oficina de turisme per tal que aquests els oferisquen de manera gratuïta als turistes e interessats.

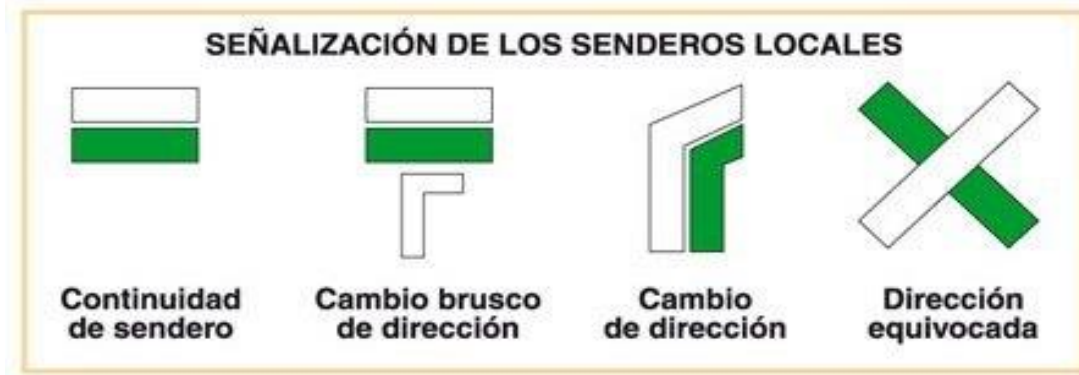
La impressió queda en mans dels comerços locals o de la empresa de paper digital d'Alacant digitalpapel.com, que ens mostra un pressupost de 0,0292€ per impressió. Lo que fa un total de 29,24€ per 1.000 mapes impresos, que son suficients per al primer any.

7.5 Senyalització

Respectant els criteris de senyalització de rutes de la FEMECV (Federació d'esports de muntanya i escalada de la Comunitat Valenciana) aquesta ruta disposarà de les senyals corresponents a les segues característiques segons indiquen els criteris d'homologació de rutes SL.

En la següent imatge (Il·lustració 17) es mostra les diferents tipus de senyals per a les rutes de senders locals SL.

Señalización del SL

Il·lustració 17: Senyals ruta SL.

Degut a la seua condició de SL (Sender local) la senyalització constarà de una franja blanca pintada sobre un franja verda. Aquestes senyals estaran tant en elements naturals del camí que tinguen una condició d'alta durabilitat com en balises artificials instal·lades en punts estratègics per tal de donar continuïtat i bona visibilitat a la senda correcta.

Les senyals poden ser de continuïtat, de canvi de direcció i de fals camí.

7.5.1 Senyals de la ruta

Pel que respecta a les senyals la nostra ruta contarà en tres tipus de senyals diferents:

Una senyal vertical en un panell informatiu en les característiques de la ruta. Tres senyals horitzontals pintades sobre elements naturals del camí, i tres senyals més pintades sobre balises artificials instal·lades en punts estratègics del camí per a orientar la direcció correcta.

En la imatge que es mostra a continuació (Il·lustració 18) es veu una senyal vertical de continuació SL sobre una balisa de fusta.

Il·lustració 18: Senyal vertical en balisa de fusta.

Les senyals de la ruta es troben sempre que es creuen dos camins, i son de dos tipus: de continuïtat en cas de que el camí que es creua no forma part de la nostra ruta; y de canvi de direcció, quan en l' encreuament hi haja que canviar al nou camí.

En aquells altres tres encreuaments on no hi ha possibilitat de fer aquesta pintada en cap element del camí que suporti en seguretat aquesta marca, utilitzem una senyal vertical composta per un balisa de fusta de secció circular d'uns 10 cm de diàmetre i d'uns 1,5 m d'altura. Les balises estan tractades en sals solubles, envernissades en lasur, i clavades en formigó garantint la seua posició, ferma i durabilitat. A la punta d'aquestes balises es caragolarà un distintiu d'alumini laminat en la marca de seguiment de la nostra ruta amb els colors verd i blanc que corresponen a la PR SL.

En la imatge que es mostra a continuació (Il·lustració 19) podem veure la localització de les diferents senyals que trobem a la ruta de Sant Antoni.

Il·lustració 19: Senyalitzacions de la ruta de Sant Antoni.

Al punt verd es troba l'inici de la ruta en el panell interpretatiu que indica el començament d'aquesta. Al panell es veurà un mapa de la ruta en Din A3 protegit per un cristall i emmarcat en fusta sobre un balisa.

Els punts rojos son balises de fusta instal·lades al camí en zones on no es pot pintar una senyal horitzontal suficientment clara i ferma. En les tres balises estarà pintada la senyal SL de canvi de direcció, ja que en aquests tres punts hi ha que canviar de camí per a continuar la ruta.

La següent imatge (Il·lustració 20) correspon a una senyal de canvi de direcció en rutes SL. En la nostra ruta trobarem aquesta senyal pintada sobre les balises de fusta.

Il·lustració 20: Senyal de canvi de direcció per a rutes SL.

Els punts taronja son encreuaments on no hi ha gran dificultat interpretativa ja que hi ha que continuar el camí anterior sense desviar-se i si existeix la possibilitat de senyalitzar-ho en una pintada horitzontal. En aquests punts trobarem la senyal SL de continuïtat pintada sobre elements naturals del camí.

La següent imatge (Il·lustració 21) es un exemple d'una senyal direccional horitzontal de continuació del camí SL pintada sobre un element natural.

Il·lustració 21: Senyal direccional horitzontal pintada sobre element natural.

7.5.2 Pressupost de senyalització:

Per a estimar un pressupost de senyalització per a les nostres senyals prenem la referència de tres projectes de rutes oficials de la comunitat d'Aragó, ja que aquestes rutes presenten una memòria on els pressupostos queden descrits en gran claredat.

En aquesta taula (Taula 2) podem veure els pressupostos de les senyals de direcció de tres rutes de la comunitat d'Aragó com a referència per a estimar els nostres pressupostos.

Referència de pressupostos, rutes d'Aragó:

	Sender de Piedra- fita, Aragó	Ruta de Santa Cruz, Aragó	Ruta de Almeida Ciudad Rodri- go, Aragó
Senyal de balisa	46,64 + IVA	84, 89 + IVA	40,00 + IVA
Senyal pintada	44,00 + IVA		18,00 + IVA
Panell interpretatiu d'inici	688,77 + IVA	1.232,40 + IVA	1.350,00 + IVA

Taula 2: Referències de pressupostos de senyalització.

Alguns d'aquests pressupostos tenen unes diferències econòmiques significatives, açò ve donat a la diferència entre la qualitat del disseny y materials utilitzats per a cada una de les senyals. Les senyals verticals de la nostra ruta son balises senzilles i econòmiques però encara aixina estimem el pressupost fent una mitja entre les dades donades per les memòries de les rutes d'Aragó, i obtenim la taula de pressupostos de senyalització de la Ruta de Sant Antoni (Taula 3).

Pressupost senyalització Ruta de Sant Antoni:

	Preu unitari	Quantitat
Senyal de balisa:	57,17 euros	*3 = 171,51 euros
Senyal pintada:	31,00 euros	*3 = 93,00 euros
Panell interpretatiu de l'inici:	1.090,00 euros	*1 = 1.090,00 euros
Total:	1.354,51 euros	
Preu total en IVA (21%):	1.638,96 euros	

Taula 3: Pressupost de senyalització Ruta de Sant Antoni.

7.6 Integració de la ruta en la marca turística del poble: Pego el cor de la marina.

Des del mes de gener de 2019 el municipi de Pego conta en la seua pròpia marca turística anomenada El cor de la Marina. Aquesta destaca la autenticitat del poble il·lustrant en primer pla la seua característica més peculiar: el parc natural de La Marjal.

En aquesta imatge (Il·lustració 22) es mostra la marca turística de la localitat de Pego en el seu eslògan “El Cor de la Marina”.

Il·lustració 22: Marca turística de Pego "El cor de la Marina".

Aquest logo es complementa en l'eslògan “el cor de la marina” fent referència a que a Pego es concentra gran quantitat de fauna y flora de tota la comarca de la marina alta. A més de l'aigua i la bona conservació d'aquests recursos naturals. Tot allò dona a Pego una imatge de gran compromís pel que fa al respecte del medi natural.

La nostra ruta es presenta com a un producte d'interès tant esportiu com ecològic ja que transita per un entorn rural i natural envoltat de camps de tarongers i antigues sèquies. A més es tracta d'un actiu turístic que tracta d'atraure turistes de qualitat interessats en la cultura de la terra i del poble. Per això aquesta ruta ha de formar part de la marca turística de Pego, ja que connecta perfectament en la seua identitat, valors i objectius per al poble.

7.7 Promoció al portal de routes Wikiloc

Wikiloc és un portal web on es promocionen i comparteixen diversos tipus d'activitats esportives relacionades en el senderisme, els esports de muntanya i més activitats a l'aire lliure.

Des del seu naixement en 2006 gràcies al dissenyador web Jordi Ramot Wikiloc promociona de manera gratuïta una grandíssima quantitat de mapes i rutes GPS i GPX des de la seua aplicació per a mòbils Android i Apple. L'aplicació s'ha posicionat com la major referència digital per a l'ús de mapes de senderisme a nivell usuari, guanyant premis de gran valor i prestigi com "Geoturism Challenge" de National Geographic, Ashoka Changemajers, Premi de la Societat Geogràfica Espanyola (SGE), i més premis de reconeixement per part de les principals empreses de tecnologia i aplicacions web com Google, Apple i Garmin.

Per tant és requisit imprescindible adjuntar la nostra ruta a aquesta plataforma per tal de promocionar-la i compartir-la en el millor dels medis per a que arribe al major numero de persones possible.

Aquesta es la imatge i descripció inicial de la nostra ruta des del portal web Wikiloc (Il·lustració 23).

marcha nórdica (Rutas marcha nórdica en España → Comunidad Valenciana → Pego)
Ruta de Sant Antoni 34

Añadir a la lista Añadir opinión Compartir

Descargar

Autor MiguelSempere30
11 2 113

He realizado esta ruta

→ 3,96 km ↻ Sí
↗ 48 m ↗ 66 m
↘ 48 m ↘ 43 m
△ Fácil

Vista 13 veces, descargada 5 veces
cerca de Pego, Valencia (España)

Il·lustració 23: Ruta de Sant Antoni a Wikiloc.

En les següents imatges (II-lustracions 24, 25 i 26) veiem una mostra de com queda representada la ruta de Sant Antoni al portal web de rutes de Wikiloc.

Waypoint
Camí de Sagra

Des del Camí Vell de les Sèquies caminem direcció sud-est pel Camí de Sagra creuant l'antiga ermita de Sant Sebastià i arribant a l'encreuament en el Camí Pouet de Cotes.

↑ 51 m

Waypoint
Ermita de San Sebastià

L'ermita de Sant Sebastià es troba al camí de Sagra. Es tracta d'una ermita en ruïnes d'estil barroc, datada del segle XIII abandonada dins d'una propietat privada.

↑ 61 m

[Ver más fotos...](#)

Coordenadas

185

Fecha de subida

12 de enero de 2020

Ver la previsión meteorológica para esta ruta con Wikiloc Premium. [Más información](#) →

Rutas cercanas (Mapa)

- [Pego- Pla de Petracos](#) (mountain bike)
- [Ruta Cicloturista Familiar 06 Pego](#) (cicloturismo)
- [Ruta 6 - Senderos de Alicante : Tramo parcial - Pego-La Marjal-Vergel-Denia](#) (mountain bike)
- [Pego-Lorcha-Pego](#) (mountain bike)

II-lustració 24: Camí de Sagra i Ermita de Sant Sebastià a Wikiloc.

Waypoint
Pouet de Cotes

Marxem en direcció nord per la dreta del barranc de Benigani travessant els camps de tarongers i l'abeurador municipal Pouet de Cotes fins a arribar a l'encreuament en el Camí de Sant Antoni.

↑ 52 m

Waypoint
Camí de Sant Antoni

Prenem aquest camí en direcció est-oest rodejant el barranc de benigani i travessant l'ermita de Sant Antoni juntament en la seua àrea de descans. Seguidament l'antic abeurador de Sant Antoni. Finalment arribem fins a l'encreuament entre aquest camí i el Camí Vell de les Sèquies.

↑ 44 m

© MiguelSempere30 Todos los derechos reservados

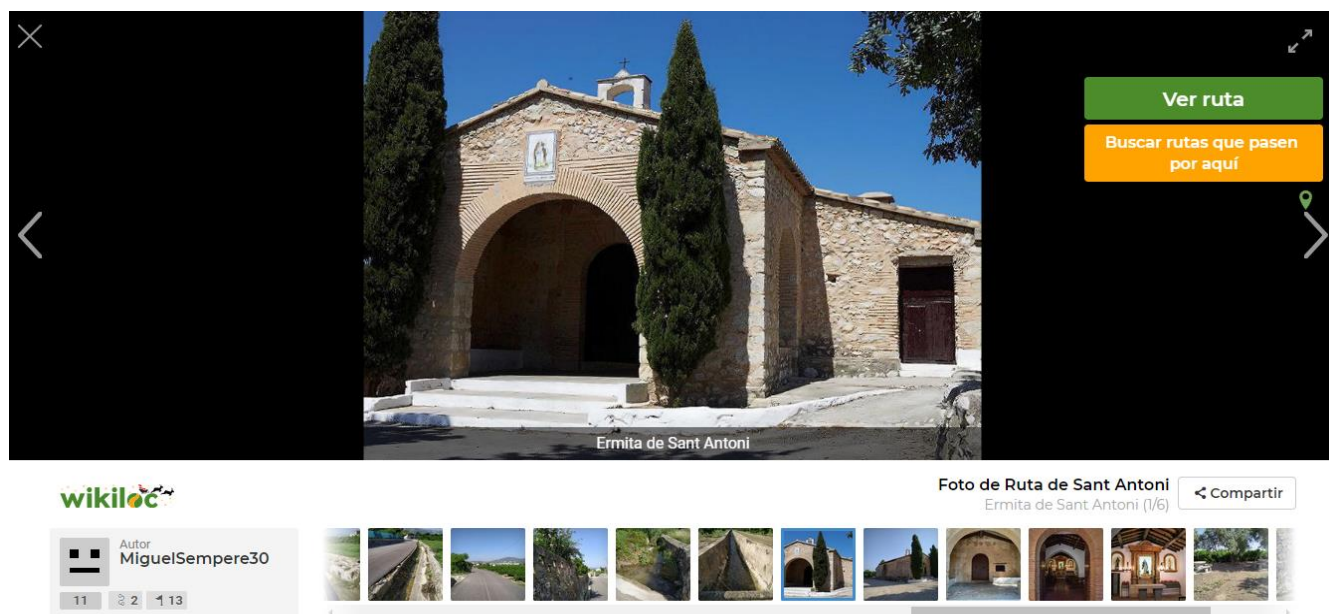
[\[marcar como no apropiado/ofensivo\]](#)

¿Cómo llegar al punto de inicio?

Desde

[Obtener ruta](#)

II-lustració 25: Pouet de Cotes i Camí de Sant Antoni a Wikiloc.

II-lustració 26: Ermita de Sant Antoni a Wikiloc.

Per als temps que corren es imprescindible també la creació d'un codi QR per a facilitar la informació als usuaris. Mitjançant aquest codi podràs obtenir tota la informació de la ruta que es presenta a Wikiloc al teu dispositiu mòbil per tal de millorar la experiència ajudant en informació complementària direccional i cultural.

Aquesta imatge (II-lustració 27) ens mostra el codi QR mitjançant el qual podem accedir ràpidament al perfil de la ruta.

II-lustració 27: Codi QR de la Ruta de Sant Antoni.

7.8. Pressupostos generals.

En relació als pressupostos generals, aquests es limiten als costos de l'homologació i senyalització de la ruta, a més de la impressió dels mapes informatius d'aquesta. Ja que el la ruta transcorre per un conjunt de camins públics asfaltats totalment accessibles i transitables. A més la promoció es de caràcter públic a l'oficina de turisme de la mancomunitat Pego i les Valls i a la seua corresponent pàgina web. També es promociona de manera gratuïta al portal web de senderisme Wikiloc.

En la taula que es mostra a continuació (Taula 4) tenim la suma de tots els gestos necessaris per a dur a endavant la nostra ruta i poder homologar-la de manera oficial.

Gastos	Quantitat total
Gastos homologació:	504,34 euros
Gastos senyalització:	1.638'96 euros
Gastos impressió:	29'24 euros
Gastos Totals:	2.172'54 euros

Taula 4: Pressupostos generals.

8. CONCLUSIÓ DEL PROJECTE

Després d'analitzar el potencial turístic de Pego i conèixer els seus avantatges i les seues dificultats per a mantenir un turisme i una economia que cada volta estan mes minvats. Aquest projecte es presenta com a una opció real per a ampliar una oferta turística esportiva que actualment manté un bon funcionament i que en aquesta nova ruta guanya en diversificació i qualitat, ja que en l'actualitat no existeixen rutes de dificultat fàcil, ni de modalitat nòrdic walikng al municipi de Pego i als pobles de al voltant.

La realització de la ruta no suposa una gran despesa econòmica, i es totalment assumible per als pressupostos de turisme de l'ajuntament de Pego. A més de potenciar l'arribada de turistes suposa un efecte positiu en la economia del poble i també promou un turisme ecològic i respectuós en el medi ambient.

Per tals raons aquest es un projecte intel·ligent, assumible, i beneficiós per al municipi i els seus habitants, ja que per una petita quantitat de diners s'aconsegueix un nou producte de moda que atraurà als turistes, no danyarà el medi, i ajudarà als comerços locals.

9. BIBLIOGRAFIA

Agenda 21 Local de Pego (2005) Diagnóstico Ambiental (1): Vías Pecuarias. Diputación de Alicante.

Agenda 21 Local de Pego (2005) Diagnóstico Ambiental (2): Factores Socioeconómicos. Diputación de Alicante.

Agenda 21 Local de Pego (2005) Diagnóstico Ambiental (3) Cartografía Temática. Diputación de Alicante.

Ajuntament de Pego. Recuperat de: <http://www.pego.org/>. [Consultat: 11 d'agost 2019].

Centro Nacional de Información Geográfica. España. Centro de Descargas. Recuperat de: <http://centrodedescargas.cnig.es/CentroDescargas/index.jsp>. [Consultat: 10 d'octubre 2019].

Cofrentes, Navega por el interior Marcha Nórdica. Recuperat de: <http://www.cofrentes.es/marcha-nordica-nordic-walking/>. [Consultat: 2 de setembre 2019].

Diari Oficial de la Comunitat Valenciana (2017). Generalitat Valenciana. Llei 3/2014, d'11 de juliol, de la Generalitat, de Vies Pecuàries de la Comunitat Valenciana. Recuperat de: <https://www.doqv.gva.es/va/eli/es-vc/l/2014/07/11/3/>. [Consultat: 6 de setembre 2019].

Digital Papel. Alicante. Recuperat de: <https://www.digitalpapel.com/articulo/cartulina-y-papel-estucado-brillo/papel-estucado-brillo-100g-a4-a5-a3-sra3/>. [Consultat: 12 de gener de 2020].

Diputación de Alicante. Datos municipales Pego. Govern Provincial d'Alacant. Recuperat de: <http://cort.as/-MuHE>. [Consultat: 11 d'agost 2019].

Ermitas y santuarios de la Comunidad Valenciana (2018). Ermitas fuera del casco urbano. Recuperat de: <https://www.ermitascomunidadvalenciana.com/amapeg3.htm>. [Consultat: 12 de gener de 2020].

European Journal of Human Movement. (Marcha nórdica: una revisión sistemática. Recuperat de: <https://www.eurjhm.com>. [Consultat: 2 de setembre 2019].

Federació d'Esports de Muntanya i Escalada de la Comunitat Valenciana. Generalitat Valenciana. FEM Federació. Recuperat de: <https://www.femecv.com/homologacion-de-senderos>. [Consultat: 10 d'octubre 2019].

Federación Española de Nordic Walking. FENWAX. Recuperat de: <http://www.fenwa.es/>. [Consultat: 19 de juliol 2019].

García J. Proyecto de Sendero Turístico Arco Geotécnico de piedrafita(2017). Recuperat de: <http://www.comarcaaltogallego.es/FitxersWeb/68913/proyectos-senderos.pdf>. [Consultat: 2 de gener 2019].

Google Earth. Pego. Recuperat de: <http://cort.as/-PTDB>. [Consultat: 5 de setembre 2019].

Instituto Nacional de Estadística. INE base/ Estadísticas territoriales. Recuperat de: <http://cort.as/-MuNn>. [Consultat: 15 d'agost 2019].

International Nordic Walking Federation (2016). España. Recuperat de: <http://www.inwaspain.com>. [Consultat: 23 d'agost 2019].

Ley 3/1995, de 23 de marzo, de vías pecuarias. Boletín Oficial del Estado. España. 24 de marzo de 1995. Recuperat de: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1995-7241>. [Consultat: 10 de gener de 2020].

Marcha Nòrdica Comunitat Valenciana (2015). Comunidad Valenciana. Recuperat de <http://cort.as/-P16i>. [Consultat: 20 d'agost 2019].

Nordic Walkers Alicante (2017). Alicante. Club Marcha Nórdica Alicante. Recuperat de: <https://nordicalicante.es/nosotros/>. [Consultat: 21 d'octubre 2019].

Observatorio Marina Alta (2018). Pego. Turismo y servicios. Recuperat de: https://observatorimarinaalta.org/informacion-turismo-y-servicios_pego/#1533810714551-05f4a62d-f8dc. [Consultat: 7 de setembre 2019].

Pego i Les Valls (2016). Pego. Recuperat de: <https://www.pegoilesvalls.es/>. [Consultat: 20 d'agost 2019].

Planeta Nordic Walking (2018). Marcha nórdica y senderos homologados. Recuperat de: <https://www.planetanordicwalking.com/marcha-nordica-y-senderos-homologados/>. [Consultat: 10 de setembre 2019].

Portal de información Agos (2012). Generalitat Valenciana. Datos estadísticos Pego. Recuperat de : <http://cort.as/-MuH3>. [Consultat: 15 d'agost 2019].

Proyecto de Clasificación de vías pecuarias (1992). Conselleria de Medi ambient Servicios Territoriales de Alicante: Generalitat Valenciana.

Sendero medioambiental transfronterizo Almeida Ciudad Rodrigo. Consorcio Transfronterizo de ciudades amuralladas. Recuperat de: <http://www.ciudadesamuralladas.com/perfilcontratante/PRESUPUESTO%20SENDERO%20ALMEIDA-CIUDAD%20RODRIGO.pdf>. [Consultat: 2 de gener de 2020].

Turmo A. (2004). *Manual de Senderos*. Zaragoza, España. Prames, S.A.

Turno A. (2014). *Manual de Señalización de Senderos*. Recuperat de: https://misendafedme.es/wpcontent/uploads/2015/01/ManualSenderosFEDME_RED.pdf. [Consultat: 13 de setembre 2019].

Visor de Cartografia. Institut cartogràfic València. Recuperat de: <https://visor.gva.es/visor/>. [Consultat: 18 de juliol 2019].

Wikiloc: Rutas del mundo (2006). Recuperat de: <https://es.wikiloc.com/>. [Consultat: 18 de juliol 2019].

